Број 113 У Новом Саду, у недељу 23. маја (5. јуна) 1910. Година XLV

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ованих ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г: Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 21

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. Јутарњи лист. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Изборна статистика.

Приликом последњих избора изабрано је:

Владиних — — —	224.
Саса — — — —	13.
Јустоваца — — —	40.
Колутоваца — — —	44.
Независњака, који не припадају ни једној групи, али су 48 аши — —	10.
67-аши ван странака —	20.
Пучке странке — —	13.
Демократа — — —	2.
Народносних — — —	18.
Хришћанских социјалиста	1.
Накнадних избора — —	17.
свега	420.

У 11 срезова није избор још обављен.

Као што се из ових бројева види, опозиционе су странке десетковане. Што је влада своме силом навалила на Јустовце и на српску радикалну странку — то разумемо. Нисмо ништа боље ни очекивали, јер познајемо Куена и његову ћуд. Али су тако исто прошле и оне странке које су биле питоме и благе према Куену. Румуни и Словаци преговарали су с Куеном и хтели с њим да раде. Па ево видимо како су прошли. Румуни са скоро 3 милиона народа и око 50 срезова, у којима румунски елеменат превлађује, добили су цигла 15 мандата Словаци три. И први људи у Румуна испали су. Испао је Вајда-Војевод, Сучу, Влад, Голдиш и други. А од Словака је испао најјачи представник бечке политике: Милан Хоца. Пак је остао на сокаку и — Политика, мада је спреман био пољубити Куена у — руку!

Насилник не пита, је ли право! Он коси све, што год се њему безусловно не покори.

Наши су додуше такођер попадали. Али то није никакво чудо. Ми смо бар од првог дана како је Куен дошао, били његови противници те смо знали, да ће он нас прогонити.

Али смо очували своје достојанство. Српска народна радикална странка није за љубав мандата и за љубав масних лонаца ишла да се поклони тиранину. И, ево, данас имамо то задовољство, да можемо смело погледати свакоме у очи.

Но да оставимо, што је било! Сваки се могао уверити, да смо имали право, када смо позивали народ на отпор против Куенове владе.

Добро би било, да су нас све народносне странке потпомогле у борби против данашње владе. Али то је већ прошло. Пред нама је будућност. Дружимо, да би све родољубиве странке свију народности требале да се нађу на једноме путу борбе против насилника. А то може бити без уштрба програма и начела и без неких савеза. Нека свака чини своју дужност и не дадне се варати из Беча.

То смо дужни — и себи и домовини.

Како је текао избор у уздинском срезу?

Познато је, да је у уздинском срезу било три кандидата: Др. Мита Мушицки, кандидат српске народне радикалне странке, па онда др. Полит, кога су кандидовали Румуни и Стеван В. Поповић. И дра Полита помагала је влада испрва, после кад је дошао „баба Стева“, онда је влада имала 2 кандидата: и чика Стеву и дра Полита. На послетку је чика Стева истиснуо дра Полита из седла. Овај избор је још помало тајанствен, али држе, да је Куен изиграо и преварио дра Полита.

Крај је избору био овај: За „баба Стеву“ гласало је 2180 бирача, Румуна, Срба, Немаца, чиновника. За дра Мушицког гласало је 723 бирача. И то све самих Срба. За дра Полита гласало је 705 бирача, Румуна, а међу њима само 53 Србина. Румуни су после истицали, да су их њихове вође превариле, јер др. Полит нема скоро никог од Срба уз себе.

Избор је био према радикалима до крајности незаконит. Зна се, да је власт забранила дру Мушицком да обилази срез. И прогласила трахому у општинама, где др. Мушицки има највише бирача.

Но кад је дошао дан избора, онда је тек власт показала шта значи Куенова правда и равноправност. Власт је против закона дала баба Стеви и дру Политу, да могу имати поверенике, који ће одржавати везу између бирача и биралишта и који ће имати пропустницу (пасапарту), да могу ићи свуда. Закон наређује, колико таквих повереника има једна страна, да мора имати и друга.

И сад да видите шта је изашло из тога, што странка дра Мушицког није добила те поверенике. Свуд је био провучен војнички кордон. Пуштали су бираче кроз кордон, које је водио повереник. Ми их нисмо имали. Наше су бираче водили натароши и солгабирови и одводили их у баба Стевин табор. Тамо је после било свачега.

Чим су прозвали наше бираче, да је на њих ред, одмах су и затворили кордон, те су их гурали од немила до недрага. Није никог било да одржава везу. Ником нису дозволили ни да их дочека.

У дворани где се гласало, гласали су мртви, и они који су у Америци, и они који су остали у селу те и не дођоше у Уздин. Ако је сеоски повереник дра Мушицког приметио, да је томе, што ту хоће да гласа, одржан већ и полу-годишњи парастос, или да је тај бирач у Сан-Франциску и да је плава не црномањаст, таквог су бацили напоље.

На овакав начин мора пасти сваки кандидат опозиције и може бити изабран сваки, кога власт хоће. Поштенији је чист, отворен апсолутизам, него таква уставна комедија, коју народ скупо плаћа.

А они, који су били оног дана у Уздину, видели су и признају оно, што није уписано у записнику изборном. Видели су и признају, бар у четир ока, да је народ — уздинског среза, а нарочито Срби уз дра Миту Мушицког.

Жалосна појава.

У кулпинском изборном срезу Словаци нису никако хтели пристати на то, да се истакне и од њихове стране потпомогне кандидат српске народне радикалне странке, него су нашли поп Стеву Николића, пароха футошког, који се примио и писмено обвезао на услове, које су му словачке вође др. Милош Крно и др. Људевит Мичатек — поднели. А разлика између српске народне радикалне странке и словачке народне странке у том срезу је та, што српска народна радикална странка тражи кидање са Бечом и самосталност угарске краљевине. Док Словаци баш томе противно становиште заузимају, наиме они хоће баш с Бечом. То се испоставило већ у више махова, али и јуче на избору се то наглашавало од стране Словака и неких наших свештеника. И то је ето узрок, што Словаци прекршише своју реч и пакт, што је у овоме срезу склопљен пре 4 године, а не оно, што Словаци и српски свештеници, који су у служби Словака, тврде и говоре. Но, о том по том.

Хоћу да овде истакнем један жалостан факт, да српски свештеници на најружнији начин црнише и клеветаше свој рођени српски народ, који их лебом храни, и од зла брани!

Ти свештеници српски и присташе поп Стевине су у тако црној боји изнели пред неким Словацима Србе, да је присутни тамо Милан Ђосић изјавио, да ни најљући злотвори и крвници и најамници туђи, тако жестоко и тако страшне обеде не би могли на свој народ, на Србина, набацити, као што то српски свештеници чине. И најжешће је осудио тај напад на част и карактер Србинов и српског народа.

Они су се бранили, да се то не односи на српски народ, него само на Србе у кулпинском срезу. А зар Срби кулпинског среза нису део српског народа?

Но и о томе ћемо доцније опширније проговорити.

Седница

српског народног црквеног сабора 22. маја (4 јуна.)

Патријарх отвара седницу у пола 11 сати. На позив председников чита записник Велько Лукић перовођа.

Владимир Ристић исправља записник, јер је држано призивање св. Духа, а не благодарење, као што је у записнику назначено. Др. Жарко Миладиновић тражи, да се уведе у записник да је после Душана Поповића он говорио. Записник се са тим исправкама оверовљава.

Председник јавља, да су остали неки нерешени списи још од оног прошлог сабора. Решава се уступити их одборима.

Читају се приспеле молбе на сабор. Исто тако различити поднесци највиших автономних власти, који се узимају на знање или уступају појединим одборима.

Др. Стева Јовановић поднео је прешан предлог, да се још овог заседања прегледају рачуни саборског одбора и поднесу сабору извештај.

Већина је решила да се рачуни што пре прегледају, али није се обвезала, да то учини још овог заседања. Решено је, да се у помоћ узму и стручњаци.

Др. Стева Јовановић у лепом говору тражио је, да се то што пре иззиди, јер су Полит, Малешевић и Руварац клеветали радикалну страку, управо саборски одбор. Ти клеветници су били помоћници данашње већине, која је дужна, да још овог заседања ту ствар реши, да се скине лага са саборског одбора. Лагали су, да је упропашћен један фонд од 500.000 круна. Тим лагаријама самосталци су преварили народ.

Бабић је у лепом говору помагао Јовановићев предлог.

Прешност предлога је примио сабор, али самосталска већина није усвојила, да то буде још овог сабора. Није хтела да се оним бестидним лажима што пре згази на реп.

Затим је биран саборски одбор и изабрани су: Епископ Мирон, Евген Думча, Марко Богдан, Васа Муачевић, др. Душан Пелеш, др. Пера Белобрк, Валеријан Прибићевић и Жарко Стакић. Заменици су изабрани: Епископ Георгије Летић, Радослав Марковић, Шандор Поповић, Никола Петровић, Младен Пилић.

У школски савет изабрани су: Радивој Врховац, Буде Будисављевић, др. Сава Путник, Глиша Стајић, парох у Мокрину, Ђока Михајловић, учитељ у Новом Саду, Милан Мандровић, професор у Панчеву.

У митроп. црквени савет изабрани су: Прота Јован Борота, Бечеј; Павле Драгић, парох, Блиња; Лаза Обреновић, Карловци; др. Б. Стојановић, Загреб; др. Милан Мандић, Пешта; Миливој Радовић, парох у Кикинди.

Радикали су се уздржали од избора, јер сабор, који је незаконито биран и незаконито са-

стављен, не може бирати зако
ните власти.

Противу Куенових незаконитости.

Противу Куенових незаконитости при изборима у Угарској, устали су у аустријском сабору врло угледни посланици. Гесман и другови Шрамек и т. д. Износили су, да је Куен довукао војску и из Аустрије, да терорише бираче. И износили су, како је то било наперено нарочито против народности. Износили су, шта се догађало у њитрањској вармеђи против Словака. Заградили су у неким местима биралиште војском и нису бираче пуштали у њихов логор. (Исто као у Уздину. Види наш извештај. Примедба уредништва „Заставе“).

Видећемо шта ће на ове интерпелације одговорити министар.

Црквени одбори у одбрану автономије

Родољубиви закључак српског православног црквеног одбора у Крчедину и у Новом Саду, којим је решено, да се упути представка председништву народно-црквеног сабора ради заузимања одлучног становишта против нечувених незаконитости од стране удружених противника српске народне црквено-школске нам автономије и против незаконита мешања државне и политичке власти у изборе, као и молба за распис нових избора, при којима се неће власт мешати — нашао је већ досад лепа одзива. Црквени одбори наших родољубивих општина листом се придружују том закључку. За ово кратко време решили су, да се придруже црквеном одбору крчединском и новосадском и усвојили су исте закључке црквени одбори: **Крчедин, Нови Сад, Уљма**, (једногласно), **Алибунар**, (једногласно), **Бођановци, Черевић, Срп. Елемир** (једногласно), **Вуковар** (једногласно), **Карлово** (једногласно), **Шарта** (једногласно), **Херцегсуљош** (једногласно), **Турија** (једногласно), **Лалић** (једногласно), **Бешка** (једногласно), **Дента** (једногласно). **Ст. Сивац, Нађфала** (једногласно) **Даљ, Панчево** (једногласно), **Параге, Иванда** (једногласно), **Бановштор** (једногласно), **Ст. Бечеј** (једногласно). **Стара Молдава, Дињаш** (једногласно), **Велико Средиште** (једногласно), **Црепаја** (једногласно), **Платичево, Ириг, Лок** (једногласно), **Српски Св. Петар** (једногласно), **Потпорањ** (једногласно), **Стапар** (једногласно), **Ердут** (једногласно), **Старчево, Велико Средиште, Јазак**. Евала им!

Словенски соколи у Београду.

На Иван-дан, 24. јуна долази у Београд око 600 словенских сокола из Чешке, Пољске, Хрватске, Словеначке, Војводине, Далмације и Босне. Српски соколски савез Душан Силни чини већ припреме, да словенске госте што боље дочека. Словенски соколи остаће у Београду два дана. На Иван-дан биће приређен велики соколски час, на коме ће учествовати сви словенски соколи. 23. јуна полазе из Београда словенски соколи заједно са члановима соколског савеза Душана Силног у Софију, где ће бити свесловенски слет

Краљ у Мостару.

Краљ је из Сарајева отпутовао у Мостар и тамо је такођер примио депутације свију вероисповести и у главном им је оно исто изјавио што и сарајевским захваливши им се на њиховој домољубивости. Из Мостара се краљ вратио натраг у Беч.

Црквеним општинама на знање.

Имаде још преосталих 4—500 комада књига „Змајевих песама српској деци“ приредио др. Милан Шевић. Како је књига врло згодна за дар доброј деци, особито на завршетку школске године, а како јој је цена мала, (само 20 потура), то се препоручује црквеним општинама, да с наруџбином пожуре, док књига још има. На јесен ће се дати у штампу издање родољубивих песама Змаја Ј. Јовановића, такођер по врло умереној цени, да се што више рашире у народу.

Из аустријске војске.

„Црвена Хрватска“ јавља, да је у Дубровнику умро неки домобранац, жртва недавних војничких вежби. Те вежбе трајале су шест дана, а биле су комбиноване између разних гарнизона. Од 500 војника домобранске регименте било је нађено болесних и изнемоглих 150! На маршу од 13 сати по врлетима око Попова Поља попадало је око 200 војника. Лекари су нашли да је од оболелих војника 83 било сасвим неспособно. Ти су људи без икакве помоћи падали по путовима као сноп̂ље. На те несретнике је наишла једна чета, која је пуцањем дала знак за помоћ. Узрок тој изнемоглости био је превелик напор и што за време марша нису имали топлу храну!

Признање под вешала.

Још прошле године се догодило, да је у Чешкој, у једном мањем месту, жена младога чиновника Лила нестала. Суседи су знали, да је млада жена врло рђаво живела са својим мужем, свекрвом и зетом. Полиција је трагала за младом женом и нађе њен леш у земљи закопан. Пронашли су да је убијена и сумња падне на мужа, свекрву и зета, да су они удружени наговорили Михајла Крагела, зета да жену убије. Сумња је пала и на једну крчмарицу, Лилову љубазницу, која се за време истраге отровала. Оптуженици су за време истраге порицали, али их поротни суд прогласи кривима и мужа и зета осуди на вешала, а свекрву на три године тамнице. Пресуду је пре три дана потврдио највиши суд и казна се требала извршити, када се цела ствар изненада сасвим преокренула. Лин је наиме изјавио пред државним тужиоцем, да је своју жену он сам убио и да о убиству његова мати и брат ништа нису знали. На то је одређена нова расправа и свакако ће свекрва и на смрт осуђени Крагел бити ово дана на слободу пуштени

Лек против смрти.

Ово се чудо сигурно још никад и нигде није десило. Неки радник који је у Лондону већ одавно без места, покушао је, да се убије из очајања. Бријачем је себи задао велику рану на врату, али су га лечници затекли у животу и успели су, да га у болници потпуно излече. У Енглеској се после сваког неуспелог самоубиства, самоубица изводи пред суд. Кад је овај био пред судом, изјавили су лечници судијама, да је засек на врату спасао живот радников. Он пати од срца и у најбољем случају неће живети још дуго. У тренутку, кад је покушао, да се убије, био је непосредно пред капљом. Зато, што је изгубио доста крви, која је истекла из ране, спасао се

Влак у пламенима.

Путници, који су путовали у петак за В. Варадин имали ужасан призор на железничкој станици у Мезетенегд-у. Када је воз хтео на станице да стане, цела станица беше у пламенима. Дрва, која су била на станици запале се, те је претила опасност, да ће цела зграда изгорети, јер је било много праскавих материја смештено на станици. Поред тога је још и ветар духао, те је влак морао испред станице стати. Тек кад се ветар утишао, онда је влак пројурио. Ватру су тек после подне могли у гасити. Штета износи 12 000 круна. Узрок ватре још нису пронашли.

Време.

Према телеграфском извештају од 20. маја може се очекивати топло, суво и ветровито.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

Трговина.

Будимпешта, 15. маја 1910 г.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Пшеница прве квалитете 17 к. 30 п. до 17 к. 40 п.
Пшеница средње квалитете 17 к. 20 п. до 17 к. 30 п.
Јечам за храну 12 к. 90 п. до 13 к. 30 п.
Јечам за пивске пиве 12 к. 60 п. до 12 к. 80 п.
Зоб прве квалитете 15 к. 70 п. до 19 к. — п.
Зоб средње квалитете 15 к. — п. до 15 к. 40 п.
Кукуруз домаћи 14 к. 60 п. до 14 к. 70 п.

Термини.

Жито за април 26 к. 74 п. до 26 к. 76 п.
Раж за април 1910. 16 к. 92 п. до 16 к. 94 п.
Кукуруз за мај 1910. 12 к. 18 пот до 12 к. 20 п.

Сто од 100 кила.

Берберска радња
Јоце Јојковића
у Белој Цркви
потребује 2 млађа помоћника и то који могу одмах ступити.
646 2—3

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ
и све болести **мјехура** лечи **сигурно GONOTOL**, како доказују **признанице**. Гонотол се једе, дакле нема **шприцања**. 3 лончића за 12 круна шаље **дневно** без даљег **трошка** поузећем **лекарна „SALVATOR“ RUMA** br. 150. Slavonia. 370 8 10(

Најновија српска трговина
ДУШАНА С. МАРКОВИЋА
„код Сремца“, Нови Сад,
ГЛАВНА УЛИЦА
Винклерова пивара
имаде најлепши избор штофа за женска и мушка одела, свиле, свилена пуплина, делина, зефира, батиста, платна у боји (leinen), кончана и памучна платна, шифона, цица, конофоса, свилених марама и т. д.
439 5 50

За нашу
ШПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ
потребујемо једног старијег
ПОМОЋНИКА
и два ШЕГРТА.
Либман и Тотовић
630 2-3 Нови Сад.

СИГУРНУ ПОМОЋ
од укваре
можете наћи мојим опасачима. Иштете да вам бадава пошаље обавештај фирме, која још од 1864. године постоји:
АУГУСТ ЦИГЛЕР, Нови Сад (Ujvidék) Ugarska; преко пута од Централног Кредитног Завода А 3.
512 3—7

ЗА НАШУ ФИЛИЈАЛУ
ШПЕЦЕРАЈСКО-МЕШОВИТЕ ТРГОВИНЕ
Микина и Стојковића
у Старој Пазови.
Потребујемо **деловођу** или
компаниона
са мањим капиталом.
635 2—3

Уштедити може се много
код куповања готовог одела кад се посећује трговина
ПАНТЕ СПАИЋА
У НОВОМ САДУ
Дунавска ул. бр 36
Стално велики избор модерног и финог одела за господу, госпође и ђаке.
Цене опште новсто јефтине и утврђене 307 7 10

Дамјан Абрамовић
ВИЛА МАЈДАН ВРДНИК (Szrem)
потребује
4 кројачка помоћника
и то за велики и мали посао.
645 2—3

Вештачко ђубре
гноји и поправља њиве, тако да **жита, кукуруза, винограда и детелина дупли плод** доноси земљоделнику. И само га пољопривредно министарство као корисно препоручује. Најбоље и најпоузданије се код нас добија, где можете и
јефтин новац на зајам
кроз најкраће време добити **до три четвртине вредности** имања, куће и т. д. Без трошкова, јер уваљање, брисање у грунтовници сами спровађамо. Обратите се дописницом на нас.
Келерман и Шпицер,
618 3—12 банка
у Новом Саду,
лебарска ул. бр. 8.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.